
Americký semestr v Praze - nejžádanější zahraniční program Dartmouth College. Letos se uskuteční už 18. ročník.

Americký semestr v Praze - nejžádanější zahraniční program Dartmouth College. Letos se uskuteční už 18. ročník.

Když v roce 1991 plánovala příjezd do tehdejšího Československa skupina 10 předních amerických geografů vedená prof. Georgem J. Demko, uspořádali jsme pro ně pobyt charakteristický pro tehdejší dobu. Tři dny semináře a exkurze v Bratislavě, dvoudenní pobyt na někdejším Geografickém ústavu ČSAV v Brně a na závěr pár dní v Praze včetně dalšího dvoudenního semináře. Při hodnocení návštěvy vedoucím delegace tehdy prvně zazněla idea o realizaci části studia amerických studentů z Dartmouth College na geografické sekci Přírodovědecké fakulty UK v Praze. Následovaly dva roky plánování a hledání termínů a v roce 1994 jsme realizovali první tzv. „Americký semestr“ v Praze pro 15 amerických studentů z Dartmouth College vedených prof. R. Wrightem.

Američtí studenti zde realizují v šesti tematických blocích cca 25 přednášek, cca 15 odborných exkurzí po celém Česku a také pod vedením svých profesorů za pomoci českých pedagogů a studentů zpracovávají výzkumný projekt (ať již individuálně či ve skupině dvojici). Tyto aktivity jsou plnohodnotnou součástí odborného bakalářského studia geografie na Dartmouth College.

První rok jsme měli práce nad hlavu, abychom zajistili 75 dní přednášek, odborných exkurzí a vedení seminárních prací studentů v podstatě zaměřených na transformační problémy Česka a dalších zemí střední Evropy. Zjednodušeně podáno, v devadesátých letech jsme se zaměřovali na transformaci společnosti od totalitní do demokratické založené na tržní ekonomice, v posledních letech je zvýšená pozornost věnována dopadům globalizace a harmonizaci se strukturami Evropské unie. Bez zkušeností a znalostí úrovně geografického vzdělání amerických studentů. To, že se náročná akce plně hrazená americkou stranou dočká opakování nejen v plánovaných třech letech, ale mnohem déle, jsme tehdy ani nepředpokládali. Přesto se v letošním roce uskuteční již 18. ročník a myslíme, že je čas na krátké zhodnocení.

Především je nutné zdůraznit, že jsme se strašně moc naučili. Každým rokem jsme spolu s americkým profesorem a studenty diskutovali o celém průběhu a zhodnotili, co se povedlo a co příště nerealizovat. Jak z hlediska přednášek či seminářů, tak exkurzí. Jednotliví vyučující přednášející v některém ze šesti základních tematických okruhů o Česku v širších evropských souvislostech (historický a politický kontext; Praha - její rozvoj a transformace; demografický vývoj, sociální politika, sociální problémy; ekonomika; regionální politika a regionální rozvoj; venkovská krajina, zemědělství, ochrana a tvorba životního prostředí) se přizpůsobili základním požadavkům. Obrazně vyjádřeno asi takto: Naším studentům neseme na stříbrném podnose to nejlepší a nejaktuálnější, co se v dané problematice děje. Náš student si občas zobne. Americký student je naučený pracovat jinak. Dejte mi literaturu, já si vše přečtu a co mě zaujme, na to se zeptám. A proto práce s americkým studentem je zcela jiná. K tématu připravit dva, tři zásadní články, v přednášce uvést základní obecné charakteristiky a tendence a moderovat diskusi se studenty i profesorem, který se většiny akcí účastní. Dotazy studentů jsou občas naivní, ale jejich vzájemné vysvětlování souvislostí a zapojení celé skupiny do diskuse je velmi cenné a přínosné. V přípravě seminárních prací zpracovávaných americkými studenty jsme dokázali zapojit naše studenty geografie - pomáhají americkým studentům v realizaci různých šetření, hledání statistických zdrojů, případně i překládají diskuse s experty. Mnohdy se jedná o velmi pestrá a specifická témata (hodně studentských prací přesahuje vlastní rámec sociální geografie a zasahuje do demografie, sociologie, etnografie, občas i do ekonomie či regionální politiky). Naši čeští studenti také pomáhají v organizaci a zapojení amerických studentů do života v Česku (účast na společných výletech, velikonoční aktivity, fakultní ples, různé sportovní zápasy apod.). Američtí studenti jsou velice aktivní jak v přednáškách, tak při exkurzích. Sami navíc realizují někdy i docela složité výjezdy po Evropě na 2-4 dny (např. o velikonočních) a tak mohou dobře srovnávat situaci u nás s dalšími evropskými metropolemi. Bývají zpravidla až šokováni bohatostí kulturního a sportovního života Prahy a to v cenách, které pro ně jsou v USA nepředstavitelné. První čtyři dny Amerického semestru také realizujeme základy dorozumívání v českém jazyce, což pravidelně bývá zdrojem velké zábavy a divení. Při loučení na společné večeři všech zúčastněných dojde nejen na drobné dárky, ale i ujišťování, že se do Prahy určitě vrátí a že celý program byl ještě lepší, než líčili jejich o rok starší kolegové.

Bezpochyby v počátku naší spolupráce byl zajímavý i finanční efekt pro přednášející a pracoviště. Někteří zvenčí se dokonce domnívají, že to bylo a je to podstatné. Ani tehdy na počátku (kdy příspěvek pracovišti z realizace Amerického semestru překračoval dvojnásobně provozní rozpočet katedry) a ani dnes finanční efekt spolupráce není hlavním. Největší přínos spatřujeme v tom, že jsme byli "Amíky" donuceni akceptovat jiný způsob přednášek a seminářů, než je u nás obvyklé, podstatně hutnější a náročnější. To se pak projevilo nejen v práci na Americkém semestru, ale i v práci s našimi studenty (obecně méně aktivními!). Dalším přínosem je fakt, že řada pedagogů byla na měsíčních stážích v Dartmouth, kde nejen skvěle vybavená knihovna, ale i celkové prostředí malého univerzitního města přímo

nabádá k intenzivní výzkumné práci. Právě tuto možnost strávit určitou dobu na jedné z nejprestižnějších univerzit v USA a v návaznosti participovat na každoročním kongresu amerických geografů (program nám doslova otevřel „oči i dveře“) je možné pokládat pro budoucnost našeho pracoviště asi za největší přínos. Při přijetí rektorem tamní univerzity v roce 2000 jsme byli ujištěni, že si spolupráce s námi nesmírně považují a Americký semestr v Praze je dlouhá léta nejžádanější zahraniční program nabízený na Dartmouth College. Dohoda o spolupráci byla již několikrát prodloužena a nyní je jisté, že bude pokračovat nejméně do roku 2013. K prodloužení došlo po krátké kontrolní návštěvě děkana tamní fakulty v dubnu loňského roku.

Závěrem si nemůžeme odpustit jednu poznámku zdánlivě s tématem nesouvisející. Nemyslíme si, že zdrojem pro hodnocení vysokoškolského pedagoga by měla být pouze nebo převážně jeho publikační aktivita. Na tomto příkladě Amerického semestru chceme dokumentovat, že naše pracoviště jako celek má dnes v USA na cca 220 vzdělaných osobností s velmi kladnými zkušenostmi z výuky geografie na Přírodovědecké fakultě UK a z pobytu v Česku. Nemá tato skutečnost vlastně podobnou váhu jako tolik vyhledávané citační ohlasy? Co myslíte?

Doc. RNDr. Ivan Bičík, CSc.

Doc. RNDr. Dušan Drbohlav, CSc.

RNDr. Ludvík Kopačka, CSc.

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, PŘF UK

